

รายงานดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ
กลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย
จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2564

กระทรวงแรงงาน
สำนักงานปลัดกระทรวง

รายงานผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ
กลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย
จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2564

ปีที่พิมพ์ 2565

ครั้งที่พิมพ์ 1

จัดทำโดย กระทรวงแรงงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

กองเศรษฐกิจการแรงงาน

โทรศัพท์ 0 2232 1380

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : labourecon.nss@mol.mail.go.th

ISBN (e-book) : 978-616-555-222-6

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพ พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จากการสำรวจข้อมูล แรงงานนอกระบบ ปี 2564

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตรวมทุกด้าน 55.79

1 ด้านอื่น ๆ 63.20
(เวลางานกึ่งเวลาส่วนตัว ความสำเร็จในชีวิต
การยอมรับ เป็นต้น)	2 ด้านเศรษฐกิจ 63.16
(รายได้ คนร่วมจ่าย ภาระหนี้สิน เป็นต้น)
3 ด้านสุขภาพ 63.14
(สภาพร่างกาย ความพิการ โรคประจำตัว
ปัญหาสุขภาพ เป็นต้น)	4 ด้านความพร้อมฯ 63.10
(การใช้ภาษา อินเทอร์เน็ต ทักษะอาชีพ เป็นต้น)
5 ด้านสังคม 61.52
(สภาพความเป็นอยู่ ปัญหาที่ทำงาน เป็นต้น)	6 ด้านสภาพแวดล้อม 56.92
(บริเวณที่พักอาศัยมี น้ำประปา ไฟฟ้า
ขยะ มลภาวะ พื้นที่สันทนาการ เป็นต้น)
7 ด้านการทำงาน 52.10
(ระยะเวลาที่ทำงาน ปัญหาในอาชีพหลัก)	8 ด้านความปลอดภัย 51.23
(การบาดเจ็บ เหตุการณ์ไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและ
ทรัพย์สิน เป็นต้น)

ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิต ดังนี้ (ร้อยละ)

1 ด้านการทำงาน 26.32	5 ด้านความปลอดภัย 22.26
2 ด้านความปลอดภัย 22.26	6 ด้านสุขภาพ 7.42
3 ด้านสภาพแวดล้อม 10.15	7 ด้านอื่น ๆ 6.63
4 ด้านสังคม 10.15	8 ด้านความพร้อม 6.14

คุณลักษณะแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย

เพศ (ร้อยละ)
 หญิง (72.63)
 ชาย (27.64)

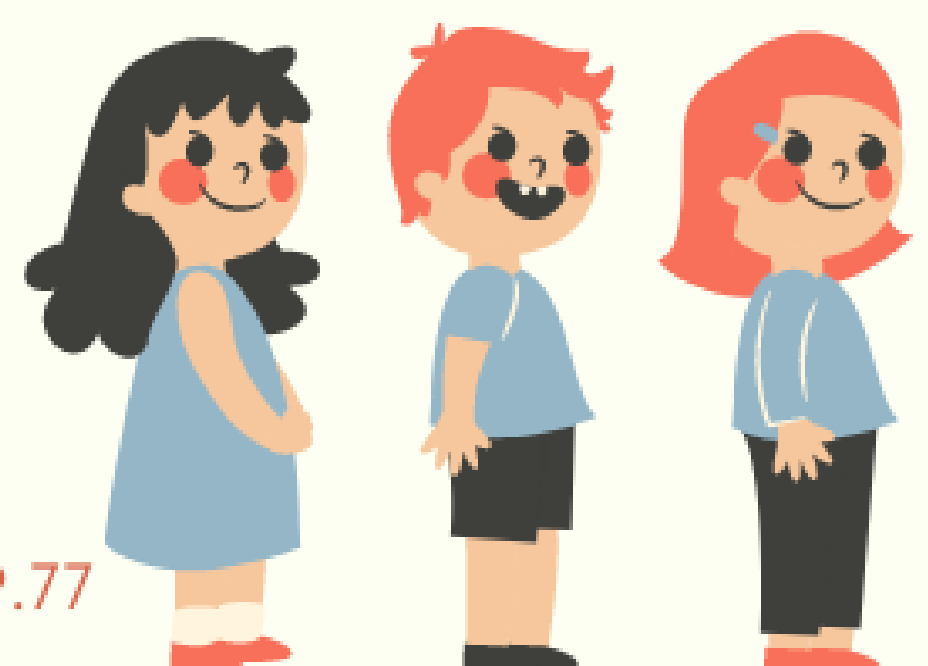
ภูมิภาค (คน)

1. ตะวันออก (1,866)
2. ตะวันออกเฉียงเหนือ (1,800)
3. ใต้ (1,595) 4. เหนือ (1,370)
5. ภาคกลางและปริมณฑล (1,247)
6. ตะวันตก (545 คน) 7. กลาง (60)

การศึกษา 3 ลำดับแรก (ร้อยละ)

- 1 ประถมศึกษา 41.91
- 2 ม.ต้นหรือเทียบเท่า 28.56
- 3 ม.ปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า 19.77

ช่วงอายุ (ร้อยละ)

- 20 - 59 ปี (82.02)
 60 ปีขึ้นไป (17.44)
 น้อยกว่า 20 ปี (0.53)

ผลการวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2564

ไม่มีปัญหาด้านแรงงาน ร้อยละ 75.32

ไม่มีปัญหาจากการประกอบอาชีพ ร้อยละ 80.98

มีปัญหาด้านแรงงาน ร้อยละ 24.68

มีปัญหาจากการประกอบอาชีพ ร้อยละ 19.02

1 ไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง (48.9)

2 ค่าตอบแทน (44.01)

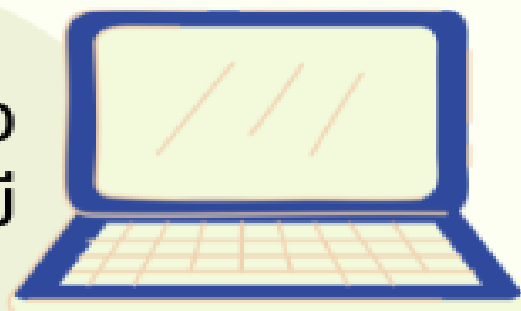

3 ขาดทักษะฝีมือทั่วไป (23.74)

4 ไม่รู้สิทธิตามกฎหมาย (20.99)

3

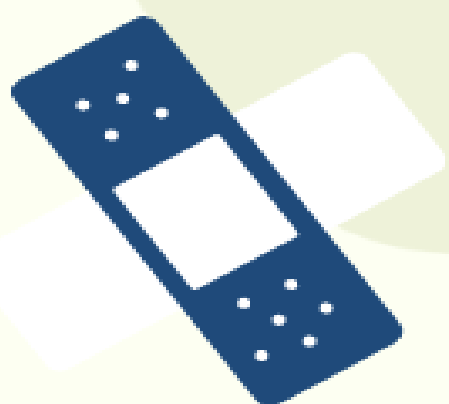
5 ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยี (10.95)

6 การรวมกลุ่มอาชีพ (10.32)

7 สภาพแวดล้อมในการทำงาน (6.49)

8 ไม่มีความปลอดภัยในการทำงาน (5.27)

ไม่มีสวัสดิการ (77.32)

1

2

ไม่สามารถหยุดงานได้ (15.90)

3

อื่น ๆ (7.66)

4

ชั่วโมงทำงานมากเกินไป (6.31)

5

ไม่ได้รับค่าตอบแทนตามที่ตกลงกันไว้ (5.14)

6

ได้รับค่าตอบแทนล่าช้า (3.62)

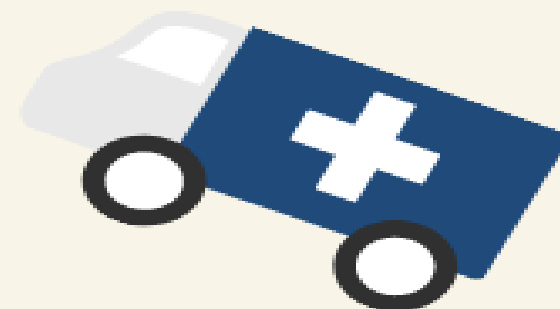

ผลการวิเคราะห์ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ
ของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย
จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2564

ร้อยละ

1. ทุนในการประกอบอาชีพ (78.95)

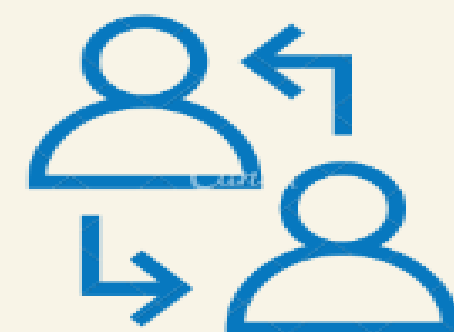

8. คุ้มครองความปลอดภัย (67.92)

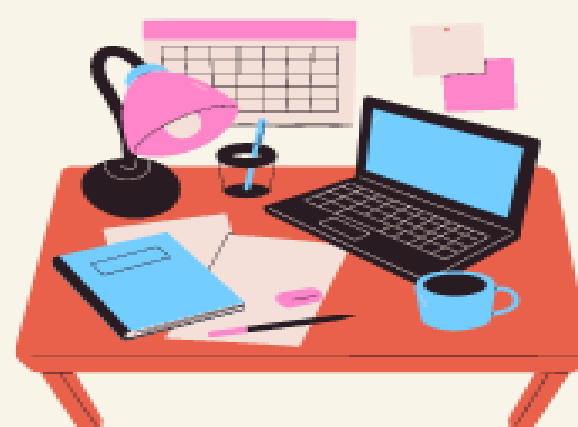
2. ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น/เป็นธรรม (72.45)

9. พัฒนาฝีมือทั่วไป (67.72)

3. ความต่อเนื่องในการทำงาน (72.36)

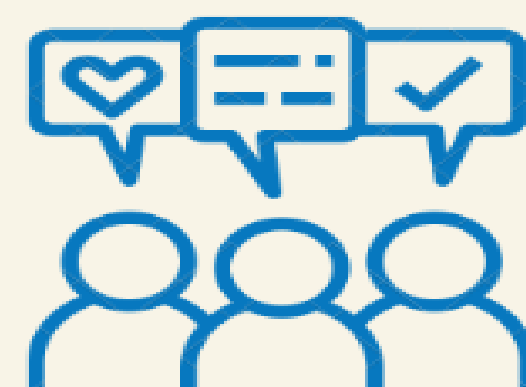

10. แก้ไขสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน (66.68)

4. ข้อมูลข่าวสารด้านแรงงาน (70.17)

11. การรวมกลุ่มอาชีพ (66.13)

5. อาชีพเสริม (69.37)

12. พัฒนาฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม (65.39)

6. ความรู้ด้านกฎหมาย (68.66)

13. ทำงานในประเทศ (59.35)

7. สนับสนุนอาชีพเกษตรกรรม (68.53)

14. ทำงานในต่างประเทศ (42.92)

คำนำ

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ได้ดำเนินโครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กำหนดเป้าหมายการสำรวจและบันทึกข้อมูลตามข้อมูลการสำรวจแรงงานนอกระบบปี 2562 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 189,656 คน มีผลการปฏิบัติงานจากการสำรวจได้ จำนวน 191,323 คน เพื่อสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบรายทะเบียนให้กระทรวงแรงงานมีข้อมูลที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และมีข้อมูลที่น่าไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิเคราะห์ข้อมูลแรงงานนอกระบบสอดคล้องตามบริบทแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้เพื่อบูรณาการและเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รองรับการใช้อ้างอิงข้อมูลทั้งบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสานต่อนโยบายรัฐบาล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจอาศัยแบบสำรวจที่ดำเนินการโดยสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้จัดทำโครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ภายใต้กรอบแนวคิดในการศึกษาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบที่ครอบคลุม 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านสุขภาพ 4) ด้านความปลอดภัย 5) ด้านสภาพแวดล้อม 6) ด้านการทำงาน 7) ด้านความพร้อมและศักยภาพ และ 8) ด้านอื่น ๆ โดยมีประเด็นในการสำรวจ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมและศักยภาพของแรงงานนอกระบบ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านแรงงาน และข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ

ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน จึงจัดทำรายงานในกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบครอบคลุม 8 ด้าน ในระดับภูมิภาคโดยการจำแนกตามภูมิภาค 7 ภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ หวังว่าข้อมูลผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบที่เผยแพร่ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับการกำหนดนโยบายและการวางแผนการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบต่อไป

บทสรุปผู้บริหาร

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย

ข้อมูลทั่วไปของแรงงานนอกระบบที่สำรวจจำนวน 8,995 คน พบว่า กลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรส มีอายุอยู่ในช่วงวัยแรงงานระหว่าง 20 - 59 ปี ร้อยละ 41.91 ของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอยที่สำรวจจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักเพียงอาชีพเดียว และไม่เคยทำงานหรือประกอบอาชีพอื่นมาก่อน สำหรับกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอยที่เคยทำงานในระบบมาก่อนส่วนใหญ่เคยเป็นพนักงานโรงงาน โดยให้เหตุผลการเปลี่ยนงานมาเป็นแรงงานนอกระบบ คือ ต้องการอิสระ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ต้องการทำงานในระบบหรือองค์กรที่มีสวัสดิการ

คุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอยที่สำรวจ ส่วนใหญ่ร้อยละ 44.42 มีรายได้ระหว่าง 9,000 - 15,000 บาทต่อเดือน มีคนที่ร่วมใช้จ่ายจำนวน 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 63.02 มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย นอกจากนี้ ร้อยละ 57.17 มีภาระหนี้สินซึ่งส่วนใหญ่มาจากการกู้ยืมเงินในระบบ จากการสำรวจพบว่ารายได้จากการทำงาน (เพียงอย่างเดียว) ของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอยโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ที่ 10,185.31 บาทต่อเดือน ร้อยละ 70.74 ได้รับรายได้เป็นรายวัน โดยร้อยละ 48.04 ระบุว่ารายได้จากการทำงานที่ได้รับมีความคุ้มค่า สำหรับผู้ที่ระบุว่ารายได้ไม่คุ้มค่า เนื่องจากเห็นว่าได้กำไรน้อย/รายได้น้อย รองลงมาคือระบุว่าทำงานหนักเกินไป เมื่อสอบถามถึงเป้าหมายความสำเร็จในการทำงานในแต่ละวันส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.95 ระบุว่าไม่ได้ตั้งเป้าหมาย มีเพียงร้อยละ 22.05 ที่ตั้งเป้าหมาย และส่วนใหญ่ของผู้ที่ตั้งเป้าหมาย ร้อยละ 71.89 ระบุว่าทำงานได้สำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

ด้านสังคม พบว่า กลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย ส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองไม่ต้องผ่อนชำระ ร้อยละ 65.47 และเกือบทั้งหมดร้อยละ 94.11 ไม่เคยมีปัญหาละแหรหรือขัดแย้งกับใคร

ด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอยที่สำรวจ ส่วนใหญ่แล้วมีสภาพร่างกายปกติ มีเพียงร้อยละ 0.81 ที่มีความพิการ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าการทำงานไม่ทำให้มีปัญหาสุขภาพ มีเพียงร้อยละ 8.42 ที่มีปัญหาสุขภาพจากการทำงาน ส่วนใหญ่ระบุว่ามีความปวดเมื่อย

ด้านความปลอดภัย พบว่า กลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอยที่สำรวจ ร้อยละ 91.15 ไม่เคยได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงาน และร้อยละ 96.36 ไม่เคยประสบเหตุการณ์ความไม่ปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สินมีเพียงร้อยละ 3.64 ที่เคยประสบเหตุการณ์ โดยผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์ส่วนใหญ่ระบุว่าเคยโดนลักทรัพย์

ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันสรุปดังนี้ มีความพึงพอใจในระดับ “มาก” ต่อบริเวณที่พักอาศัยมีไฟฟ้าใช้เพียงพอต่อความต้องการ มีน้ำประปาที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค มีสภาพของถนนที่ดีหรือมีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกต่อการเดินทาง และมีความสะดวกในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น ตามลำดับ นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่ามีความพึงพอใจในระดับ “ปานกลาง” ต่อบริเวณที่พักอาศัยมีความปลอดภัยจากยาเสพติดและอาชญากรรม มีพื้นที่สันทนาการและสวนสาธารณะเพียงพอต่อทุกคนที่อยู่ในพื้นที่ และมีการจัดการปัญหาขยะ น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศอย่างเหมาะสม ตามลำดับ

ด้านการทำงาน ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหาจากการประกอบอาชีพ สำหรับผู้ที่ระบุว่ามีปัญหาส่วนใหญ่ คือ การไม่มีสวัสดิการ นอกจากนี้พบว่าระยะเวลาในการทำงานของอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอยเฉลี่ยอยู่ที่ 8.47 ชั่วโมงต่อวัน โดยภาคตะวันออกมีชั่วโมงการทำงานมากที่สุด

ด้านความพร้อมและศักยภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีทักษะในการใช้ภาษาไทยได้ในระดับมาก แต่ไม่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นภาษาที่สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้อย่างดี ไม่สามารถใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ และไม่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตและสืบค้นข้อมูลตามลำดับ

เมื่อพิจารณาด้านทักษะความพร้อมของการทำงานในสาขาอาชีพ พบว่า ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพภาคบริการ ร้อยละ 28.68 ส่วนใหญ่มีความชำนาญในงานขาย ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพช่าง ร้อยละ 8.36 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานซ่อม ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพศิลปะ ร้อยละ 7.32 ส่วนใหญ่ชำนาญในงานตัดเย็บ ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 6.84 ส่วนใหญ่มีความชำนาญในการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพไฟฟ้า ร้อยละ 3.69 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานไฟฟ้า

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อม พบว่า มีความพร้อมและศักยภาพในการทำงานโดยเฉลี่ยในระดับ “มาก” ที่คะแนนเฉลี่ย 2.95 โดยที่มีความพร้อมและศักยภาพด้านการใช้ภาษาไทยในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาข้อมูลศักยภาพและความพร้อมของแรงงานนอกระบบจำแนกตามภูมิภาค พบว่า ทุกภูมิภาคมีความพร้อมและศักยภาพในการทำงานในระดับ “ปานกลาง”

ด้านอื่น ๆ พบว่า ใน 1 วันทำงาน มีเวลางานโดยเฉลี่ย 8.41 ชั่วโมง อีก 7.75 ชั่วโมง เป็นเวลาพักผ่อน/นอน ซึ่งเกือบจะทั้งหมด ร้อยละ 89.31 มีเวลาสำหรับพักผ่อนหรือทำกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากการทำงาน ร้อยละ 89.67 ระบุว่ามีเวลางานกับเวลาส่วนตัวที่เหมาะสมและเพียงพอ ร้อยละ 95.73 ไม่เคยโดนดูถูกหรือไม่ได้รับการยอมรับจากการทำงาน และร้อยละ 33.23 มองว่าความสำเร็จในชีวิตทำงานในอนาคตคือมีรายได้เพิ่มขึ้น และร้อยละ 44.19 ระบุว่าไม่ได้ตั้งเป้าหมายความสำเร็จในชีวิตการทำงาน

การได้รับการคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม

ส่วนใหญ่ไม่ได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ และไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ สำหรับความคุ้มครองจากกองทุนที่ดำเนินการโดยภาคเอกชนนั้น ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ได้เป็นสมาชิก และไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

ปัญหาด้านแรงงานของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย

ปัญหาด้านแรงงานของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอยที่สำรวจ พบว่า ร้อยละ 75.32 ไม่มีปัญหาด้านแรงงาน สำหรับคนที่ตอบว่ามีปัญหาด้านแรงงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง รองลงมา ได้แก่ ค่าตอบแทน ขาดทักษะฝีมือทั่วไป ไม่รู้สิทธิด้านกฎหมาย และขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตามลำดับ

ความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย

ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.23 ไม่เคยใช้บริการหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน สำหรับผู้ที่เคยใช้บริการฯ ส่วนใหญ่ใช้บริการสำนักงานประกันสังคมจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด/ศูนย์บริการร่วมกระทรวงแรงงาน สถาบัน/ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด และสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ตามลำดับ

สำหรับความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ 5 ลำดับแรก ต้องการความช่วยเหลือด้านทุนในการประกอบอาชีพมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น/เป็นธรรม ความต่อเนื่องในการทำงานให้ข้อมูลข่าวสารด้านแรงงาน และอาชีพเสริม ตามลำดับ

การมีสวัสดิการและการมีรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย

กลุ่มแรงงานที่ได้รับสวัสดิการจะมีความแตกต่างของจำนวนแรงงานที่มีรายได้เพียงพอ กับค่าใช้จ่ายกับจำนวนแรงงานที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายในจำนวนที่น้อยกว่ากลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับ สวัสดิการอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ กลุ่มแรงงานที่ได้รับสวัสดิการมีผลต่างรายได้เพียงพอ และมีรายได้ ไม่เพียงพอฯ คิดลบร้อยละ 19.16 กลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับสวัสดิการมีผลต่างรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และรายได้ไม่เพียงพอฯ คิดลบมากกว่าถึงร้อยละ 61.30 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่แรงงานนอกระบบไม่ได้รับ สวัสดิการยังเป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำให้เกิดขึ้นในกลุ่มที่ไม่ได้รับสวัสดิการด้วยตนเอง หากจัดลำดับ เป็นรายภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่มีปัญหาไม่ได้รับสวัสดิการและมีผลต่างของรายได้เพียงพอสูงสุด ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมา คือ ภาคใต้ ภาคตะวันตก กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคกลาง ตามลำดับ

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิต 8 ด้านของกลุ่มอาชีพฟรีแลนซ์/อิสระอยู่ที่ 55.79 คะแนน เมื่อพิจารณา รายภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่มีดัชนีคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้าน สูงสุด ได้แก่ ภาคตะวันตก รองลงมาได้แก่ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

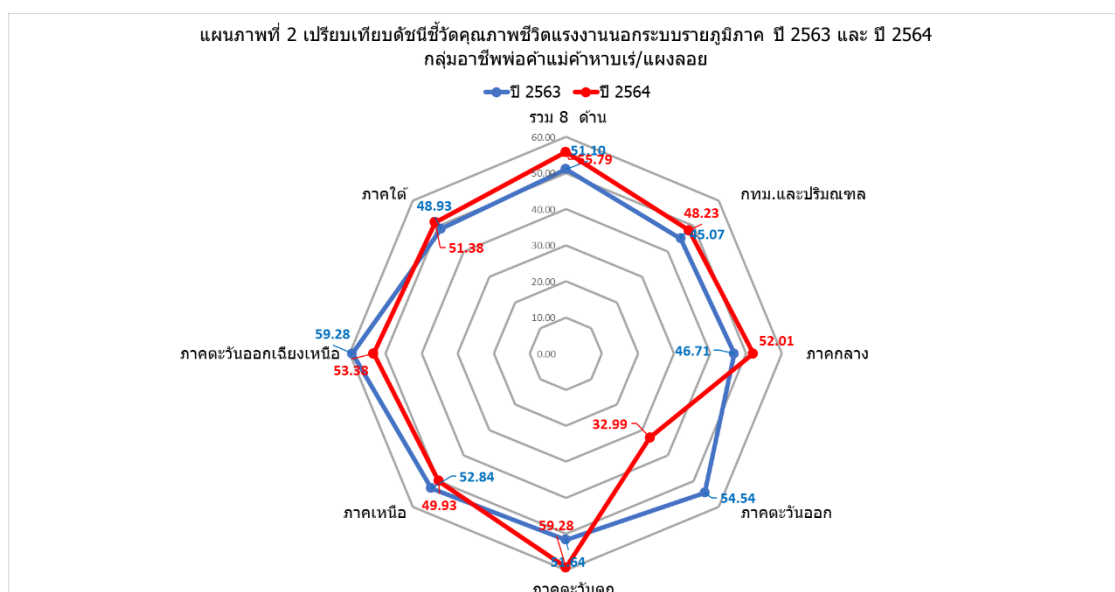
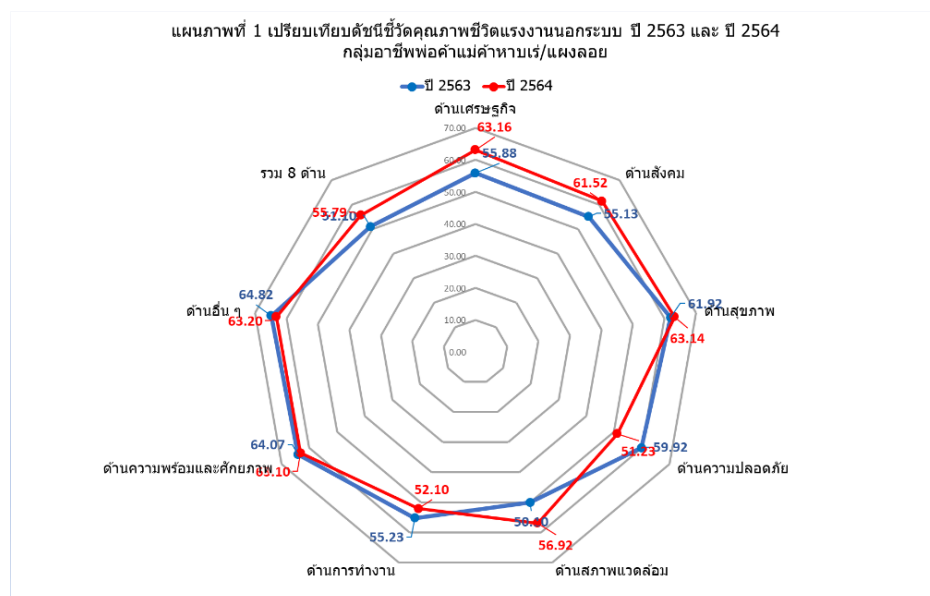
เมื่อพิจารณาดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน พบว่า มีคะแนนด้านอื่น ๆ มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านความพร้อมและศักยภาพ ด้านสังคม ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการทำงาน และให้คะแนนด้านความปลอดภัยน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยให้น้ำหนักกับคุณภาพชีวิตด้านการทำงานมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความปลอดภัย ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านอื่น ๆ และให้ น้ำหนักด้านความพร้อมและศักยภาพน้อยที่สุด ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย ระหว่างปี 2563 และ 2564 พบว่าคุณภาพชีวิตในภาพรวมปี 2564 ที่ 55.79 คะแนน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ซึ่งอยู่ที่ 51.10 คะแนน โดยที่ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบด้านที่ดีขึ้น ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ สำหรับดัชนีฯ ที่ลดลง ได้แก่ ด้านอื่น ๆ ด้านความพร้อมและศักยภาพ ด้านการทำงาน และด้านความปลอดภัย ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตในภาพรวมเป็นรายภูมิภาคเปรียบเทียบระหว่างปี 2563 และ 2564 พบว่าแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอยที่มีคุณภาพชีวิตในปี 2564 ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 ได้แก่ ภาคตะวันตก ภาคกลาง และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามลำดับ สำหรับภูมิภาคที่มี ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตลดลงจากปี 2563 ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

ตารางแสดงดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้าน ของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค ปี 2563 – 2564 (คะแนน)

ปีที่สำรวจ	ปี 2563	ปี 2564
ดัชนีคุณภาพชีวิต รวม 8 ด้าน	51.10	55.79
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	45.07	48.23
ภาคกลาง	46.71	52.01
ภาคตะวันออก	54.54	32.99
ภาคตะวันตก	51.64	59.28
ภาคเหนือ	52.84	49.93
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	59.28	53.38
ภาคใต้	48.93	51.38

ข้อเสนอแนะจากผลการวิเคราะห์ความต้องการความช่วยเหลือภาครัฐของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกิจกรรมทรวงแรงงาน

1. การให้ความช่วยเหลือด้านทุนในการประกอบอาชีพและการรวมกลุ่มอาชีพ กระทรวงแรงงานควรเร่งผลักดัน (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุ้มครองแรงงานนอกระบบ พ.ศ. เพื่อให้แรงงานนอกระบบสามารถรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพ จัดตั้งองค์กรแรงงานนอกระบบ เพื่อสร้างอำนาจต่อรองให้เกิดความเป็นธรรมในการทำงาน และได้รับโอกาสในการกู้ยืมเงินจากกองทุนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุ้มครองแรงงานนอกระบบ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพ อันจะทำให้แรงงานนอกระบบมีหลักประกันทางสังคม มีความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

2. ให้ความช่วยเหลือด้านความต่อเนื่องในการทำงาน โดยสนับสนุนสถานที่ขายสินค้าที่เหมาะสม ปลอดภัย หรือการส่งเสริมการขายผ่านแอปพลิเคชันที่เหมาะสม และได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม

3. อำนวยความสะดวกการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านแรงงานโดยประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น อาสาสมัครแรงงาน แอปพลิเคชัน และสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) เป็นต้น โดยสร้าง content ให้ความรู้ด้านกฎหมายแรงงานของอาชีพอิสระกลุ่มต่าง ๆ ความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน (OSH : Occupational Safety and Health) ความรู้ในการไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น

4. ควรส่งเสริมและสนับสนุนหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือทั่วไป และพัฒนาฝีมือด้านดิจิทัล เทคโนโลยีและนวัตกรรม อาทิ หลักสูตรขายออนไลน์ เป็นต้น

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	1
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. คุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย	3
2.1 ด้านเศรษฐกิจ	3
2.2 ด้านสังคม	5
2.3 ด้านสุขภาพ	6
2.4 ด้านความปลอดภัย	6
2.5 ด้านสภาพแวดล้อม	7
2.6 ด้านการทำงาน	9
2.7 ด้านความพร้อมและศักยภาพ	10
2.8 ด้านอื่น ๆ	14
3. การได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม	15
4. ปัญหาด้านแรงงาน	16
5. ความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐ	17
6. การมีสวัสดิการและรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	19
7. ผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย	19
บรรณานุกรม	24

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1	เปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ ปี 2563 และปี 2564 กลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย
แผนภาพที่ 2	เปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบรายภูมิภาค ปี 2563 และปี 2564 กลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	1
ตารางที่ 2	ข้อมูลทั่วไปด้านการประกอบอาชีพของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	2
ตารางที่ 3	คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	3
ตารางที่ 4	คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ (การทำงาน) ของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	4
ตารางที่ 5	คุณภาพชีวิตด้านสังคมของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	5
ตารางที่ 6	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	6
ตารางที่ 7	คุณภาพชีวิตด้านความปลอดภัยของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	7
ตารางที่ 8	คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	7
ตารางที่ 9	คุณภาพชีวิตด้านการทำงานของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	10
ตารางที่ 10	ความพร้อมและศักยภาพของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	10
ตารางที่ 11	ทักษะความพร้อมของการทำงานในสาขาอาชีพ กลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	12
ตารางที่ 12	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	13
ตารางที่ 13	คุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ ของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	14
ตารางที่ 14	การได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	15
ตารางที่ 15	ปัญหาด้านแรงงานของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	16
ตารางที่ 16	การใช้บริการหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	17
ตารางที่ 17	ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	18
ตารางที่ 18	การมีสวัสดิการและรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	19
ตารางที่ 19	ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้าน ของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	21
ตารางที่ 20	ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแต่ละด้านของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค	21

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย

จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2564

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย หมายถึง บุคคลซึ่งประกอบกิจกรรมทางธุรกิจและการค้าสินค้า หรือบริการประเภทใดก็ตามซึ่งใช้ถนนสาธารณะหรือที่สาธารณะ โดยเฉพาะผู้ประกอบการอาชีพขายสินค้าหรือบริการทางเท้าหรือเร่ขายตามถนนสาธารณะ⁽¹⁾ มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 8,995 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 72.36 และเพศชาย ร้อยละ 27.67 ส่วนใหญ่ร้อยละ 68.22 มีสถานภาพสมรส มีอายุอยู่ในช่วง 20 - 59 ปี ร้อยละ 82.02 และร้อยละ 41.91 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า โดยกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย ส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.69 ไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานมาก่อน มีเพียงร้อยละ 31.31 ที่เคยทำงานมาก่อน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.00 เคยทำงานเป็นพนักงานโรงงาน และเหตุผลที่ทำให้เปลี่ยนงานผู้ที่เคยทำงานมาก่อนส่วนมากระบุว่าต้องการอิสระ ร้อยละ 40.80 เมื่อสอบถามถึงความต้องการทำงานในระบบหรืองานองค์กรที่มีระบบสวัสดิการกลุ่มผู้ที่เป็นพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย ร้อยละ 65.78 ไม่มีความต้องการ และกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย ร้อยละ 73.63 ระบุว่าประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง

เมื่อพิจารณาเป็นรายภูมิภาค พบว่า อยู่ในภาคตะวันออกมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคเหนือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคตะวันตก ตามลำดับ (ตารางที่ 1 และ 2)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (คน/ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
จำนวน (คน)	8,995	1,247	572	1,866	545	1,370	1,800	1,595
เพศ								
เพศหญิง	72.36	76.82	75.35	64.04	68.81	73.72	68.50	81.94
เพศชาย	27.64	23.18	24.65	35.96	31.19	26.28	31.50	18.06
สถานภาพ								
โสด	23.41	25.42	15.38	40.78	31.93	16.20	17.89	13.92
สมรส	68.22	67.60	70.98	54.72	61.65	75.55	73.67	73.29
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	8.37	6.98	13.64	4.50	6.42	8.25	8.44	12.79
อายุ								
อายุน้อยกว่า 20 ปี	0.53	0.64	0.17	0.70	0.73	0.44	0.61	0.31
อายุ 20 - 59 ปี	82.02	73.54	74.13	86.71	84.95	77.08	86.94	83.70
อายุ 60 ปี ขึ้นไป	17.44	25.82	25.70	12.59	14.31	22.48	12.44	15.99
วุฒิการศึกษาสูงสุด								
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	41.91	34.16	52.62	35.48	33.94	49.12	44.44	45.33
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	28.56	32.24	21.50	48.07	22.94	18.76	24.06	20.82

(1) ที่มา : สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำดัชนีชี้วัด

คุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบและสำรวจแรงงานนอกระบบ (2562) หน้า 112

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.หรือเทียบเท่า	19.77	24.78	16.78	10.66	33.03	21.82	20.11	20.88
อนุปริญญา/ปวส.	5.71	4.65	6.64	4.34	6.06	5.69	7.17	6.08
ปริญญาตรี	3.85	4.01	2.45	1.45	3.85	4.38	3.89	6.52
สูงกว่าปริญญาตรี	0.09	0.08	0.00	0.00	0.18	0.07	0.17	0.13
กำลังศึกษา	0.11	0.08	0.00	0.00	0.00	0.15	0.17	0.25

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปด้านการประกอบอาชีพของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ประกอบอาชีพหลักเพียงอาชีพเดียว	90.61	98.38	88.16	98.65	93.00	85.58	81.46	90.56
ประกอบอาชีพรอง	9.39	1.62	11.84	1.35	7.00	14.42	18.54	9.44
ก่อนหน้าที่ท่านทำงานในปัจจุบันท่านเคยทำงาน/ประกอบอาชีพหรือไม่								
ไม่เคยทำงาน	68.69	67.68	62.76	66.24	81.10	72.85	65.28	70.53
เคยทำงาน	31.31	32.32	37.24	33.76	18.90	27.15	34.72	29.47
ข้าราชการ	0.47	0.76	0.99	0.56	0.00	0.00	0.18	0.67
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2.15	2.79	0.50	0.19	4.21	3.45	1.78	3.78
พนักงานบริษัทเอกชน	23.92	29.19	10.40	9.50	24.21	36.05	21.17	37.33
พนักงานโรงงาน	56.00	52.03	66.83	81.94	42.11	45.14	62.99	25.56
อื่น ๆ	17.47	15.23	21.29	7.82	29.47	15.36	13.88	32.67
เหตุผลที่ทำให้เปลี่ยนงาน (เฉพาะผู้ที่ตอบเคยทำงานมาก่อน)								
เกษียณอายุ/อายุมาก	4.61	5.85	7.45	2.47	3.95	4.17	7.04	2.35
ถูกเลิกจ้าง	12.06	8.51	8.51	3.61	6.58	13.89	23.81	13.84
ต้องการอิสระ	40.80	47.61	49.47	40.61	30.26	34.72	38.51	39.69
สภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวย	8.70	8.24	13.30	5.31	19.74	10.07	7.66	9.66
ค่าจ้าง/รายได้ไม่คุ้มค่า	23.14	15.96	11.17	41.75	22.37	25.35	14.29	20.10
มีปัญหาในที่ทำงาน	1.72	2.39	1.06	1.33	2.63	2.43	1.45	1.57
อื่น ๆ	8.96	11.44	9.04	4.93	14.47	9.38	7.25	12.79
ท่านอยากทำงานในระบบหรืองานองค์กรที่มีระบบสวัสดิการหรือไม่								
อยาก	34.22	24.46	26.40	23.53	42.02	34.82	45.44	41.32
ไม่อยาก	65.78	75.54	73.60	76.47	57.98	65.18	54.56	58.68

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ท่านทำงานในฐานะอะไร								
นายจ้าง	4.02	5.05	4.02	0.48	4.04	3.94	5.17	6.14
ลูกจ้าง	13.45	11.31	14.51	4.45	13.76	16.79	19.61	15.36
ลูกจ้างทำงานหลายเจ้า	0.89	0.40	1.05	0.00	0.18	2.26	1.56	0.56
การรวมกลุ่ม	0.44	0.08	0.87	0.00	0.37	1.39	0.33	0.44
ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มี ลูกจ้าง	73.63	72.41	72.73	93.03	75.05	65.69	60.28	73.61
ช่วยธุรกิจครัวเรือนโดยไม่ได้ รับค่าจ้าง	3.40	4.25	2.80	0.54	4.77	4.45	4.94	3.20
อื่น ๆ	4.16	6.50	4.02	1.50	1.83	5.47	8.11	0.69

2. คุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย

2.1 ด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 44.42 มีรายได้ระหว่าง 9,000 – 15,000 บาท โดยเฉลี่ยมีรายได้รวม 10,936.88 บาทต่อเดือน ส่วนรายได้จากการทำงานเพียงอย่างเดียวอยู่ที่ 10,185.31 บาทต่อเดือน ซึ่งร้อยละ 29.42 มีคนร่วมใช้จ่ายจากเงินที่ได้จำนวน 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 63.02 ของกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอยระบุว่ารายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 57.17 ซึ่งเป็นภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินในระบบ ร้อยละ 80.12 โดยกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย ร้อยละ 70.74 ได้รับค่าตอบแทนรายวัน และส่วนใหญ่ระบุว่าค่าตอบแทนที่ได้รับนั้นไม่มีความคุ้มค่ากับงานที่ทำ ร้อยละ 51.96 และร้อยละ 85.23 ระบุว่าไม่คุ้มค่า เนื่องจากเห็นว่ากำไรน้อย/รายได้น้อย และทำงานหนักเกินไปตามลำดับ ร้อยละ 77.95 ไม่ได้ตั้งเป้าหมายรายวัน มีเพียงร้อยละ 22.05 ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งร้อยละ 71.89 ของผู้ที่ตั้งเป้าหมายระบุว่าทำได้สำเร็จ

เมื่อพิจารณาเป็นรายภูมิภาค พบว่า กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีรายได้รวมเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคเหนือ ตามลำดับ (ตารางที่ 3 และ 4)

ตารางที่ 3 คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
รายได้รวมเฉลี่ย(รวมรายรับทุกช่องทาง)								
(บาทต่อเดือน)	10,936.88	12,838.36	9,624.52	12,224.28	12,625.69	8,756.95	10,378.94	10,349.95
ต่ำกว่า 9,000 บาท	39.83	31.19	52.97	20.95	21.28	62.04	44.78	45.64
9,000 – 15,000 บาท	44.42	42.98	39.16	57.77	61.83	29.20	42.28	41.38
มากกว่า 15,000 บาท	15.71	25.82	7.87	21.28	16.88	8.76	12.94	12.79
จำนวนคนที่ร่วมใช้จ่าย								
1 คน	11.91	14.84	8.39	8.95	11.74	12.04	12.44	13.67
2 คน	29.09	38.57	27.27	29.80	44.04	28.69	21.33	25.52

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
3 คน	29.58	27.27	28.67	41.91	18.17	29.12	24.44	27.40
ตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป	29.42	19.33	35.66	19.35	26.06	30.15	41.78	33.42
โดยเฉลี่ยรายได้รวมของท่านเพียงพอกับรายจ่ายในแต่ละเดือนหรือไม่								
เพียงพอ	36.98	55.49	49.30	17.68	55.96	37.23	32.33	39.18
ไม่เพียงพอ	63.02	44.51	50.70	82.32	44.04	62.77	67.67	60.82
ท่านมีภาระหนี้สินหรือไม่								
ไม่มี	42.83	62.55	47.90	37.03	55.05	39.78	30.94	44.26
มี	57.17	37.45	52.10	62.97	44.95	60.22	69.06	55.74
- ในระบบ	80.12	72.59	70.47	82.21	84.08	82.42	79.49	82.23
- นอก ระบบ	19.88	27.41	29.53	17.79	15.92	17.58	20.51	17.77

ตารางที่ 4 คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ (การทำงาน) ของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
รายได้จากการทำงาน (เพียงอย่างเดียว)								
(บาทต่อเดือน)	10,185.31	11,360.64	8,414.93	11,317.63	12,001.36	8,047.12	9,037.94	9,238.23
งานที่ท่านทำอยู่ได้รับค่าตอบแทนในประเภท								
รายชั่วโมง	0.58	0.84	1.58	0.00	0.00	0.85	0.18	1.08
รายวัน	70.74	82.62	63.22	89.45	48.99	60.03	65.93	63.72
รายสัปดาห์	2.11	2.42	1.75	1.61	0.55	2.15	2.81	2.35
รายเดือน	10.92	7.85	19.26	3.39	7.89	14.60	9.66	18.42
รายงวด/รายครึ่ง	14.26	5.76	13.13	5.06	40.73	19.45	19.69	12.90
อื่น ๆ	1.39	0.50	1.05	0.48	1.83	2.92	1.71	1.52
รายได้จากการทำงานที่ท่านได้รับความคุ้มค่าต่องานที่ท่านทำหรือไม่								
คุ้มค่า	48.04	61.67	58.74	25.90	75.87	39.34	48.77	55.63
ไม่คุ้มค่า เนื่องจาก	51.96	38.33	41.26	74.10	24.13	60.66	51.23	44.37
- ทำงานหนักเกินไป	12.40	4.75	4.35	3.59	3.42	23.67	24.60	10.89
- กำไรน้อย/รายได้น้อย	85.23	93.67	94.78	95.93	94.87	74.69	68.60	86.69
- ควบคุมเวลาส่วนตัวมากเกินไป	1.80	0.68	0.87	0.24	1.71	0.68	6.67	1.06
- อื่น ๆ	0.57	0.90	0.00	0.24	0.00	0.96	0.12	1.36

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
เป้าหมายความสำเร็จในการทำงานในแต่ละวันของท่านคือ								
ไม่ได้ตั้งเป้าหมาย	77.95	84.58	83.48	72.43	85.37	77.30	79.70	73.17
ตั้งเป้าหมาย	22.05	15.42	16.52	27.57	14.63	22.70	20.30	26.83
สำเร็จ	71.89	63.74	74.12	96.45	74.65	53.33	64.67	63.04
ไม่สำเร็จ	28.11	36.26	25.88	3.55	23.35	46.67	35.33	36.96

2.2 ด้านสังคม กลุ่มอาชีพอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย ส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่ต้องผ่อนชำระ ร้อยละ 65.47 และเกือบทั้งหมด ร้อยละ 94.11 ไม่เคยมีปัญหาทะเลาะหรือขัดแย้งกับใคร (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 คุณภาพชีวิตด้านสังคมของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
สภาพความเป็นอยู่								
มีที่อยู่อาศัยเป็นของ ตนเอง ไม่ต้องผ่อนชำระ	65.47	54.53	80.07	45.23	83.85	74.09	69.28	74.48
มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง แต่อยู่ระหว่างผ่อนชำระ	5.54	6.42	2.97	6.75	2.39	6.20	5.17	5.27
อาศัยอยู่กับบิดา มารดา ญาติ พี่น้อง	21.43	18.12	14.34	40.51	9.72	15.47	21.56	13.23
อาศัยอยู่กับผู้อื่น (เช่น เพื่อน คนรู้จัก เป็นต้น)	0.52	1.36	0.17	0.11	0.18	0.29	0.83	0.44
อาศัยในบ้านพักที่ หน่วยงานจัดให้	0.12	0.00	0.00	0.11	0.55	0.00	0.06	0.31
เช่าบ้าน/เช่าที่อยู่อาศัย	6.74	19.41	2.27	7.07	3.12	3.80	3.00	6.02
อื่น ๆ	0.18	0.16	0.17	0.21	0.18	0.15	0.11	0.25
งานของท่านมีปัญหา ทะเลาะ ขัดแย้งบ้างหรือไม่								
ไม่มี	94.11	98.62	97.88	83.32	99.08	94.10	96.04	97.92
มี	5.89	1.38	2.12	16.68	0.92	5.90	3.96	2.08
เรื่องงาน	66.73	61.54	36.36	89.47	20.00	27.63	30.43	40.00
เรื่องส่วนตัว	32.09	38.46	54.55	10.20	80.00	71.05	66.67	56.67
อื่น ๆ	1.18	0.00	9.09	0.33	0.00	1.32	2.90	3.33

2.3 ด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่แล้วมีสภาพร่างกายปกติ มีเพียงร้อยละ 0.81 ที่มีความพิการ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าการทำงานไม่ทำให้มีปัญหาสุขภาพ มีเพียงร้อยละ 8.42 ที่มีปัญหาสุขภาพ จากการทำงาน ซึ่งร้อยละ 78.94 ส่วนใหญ่ระบุว่ามีความปวดเมื่อย (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
สภาพร่างกาย								
ปกติ	99.19	98.88	99.30	99.89	98.53	99.20	98.83	99.18
พิการ ประเภท ความพิการ	0.81	1.12	0.70	0.11	1.47	0.80	1.17	0.82
การมองเห็น	15.25	9.09	0.00	50.00	0.00	11.11	18.75	25.00
การได้ยิน	16.95	27.27	0.00	0.00	16.67	0.00	18.75	25.00
การเคลื่อนไหว	59.32	63.64	66.67	0.00	66.67	77.78	62.50	41.67
อื่น ๆ	8.47	0.00	33.33	50.00	16.67	11.11	0.00	8.33
มีบัตรประจำตัว คนพิการ	75.68	88.89	0.00	50.00	100.00	75.00	77.78	66.67
ไม่มีบัตรประจำตัว คนพิการ	24.32	11.11	100.00	50.00	0.00	25.00	22.22	33.33
ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่								
มี	8.42	5.45	14.34	13.67	5.69	6.06	6.44	7.65
ไม่มี	91.58	94.55	85.66	86.33	94.31	93.94	93.56	92.35
การทำงานของงานทำให้มีปัญหาสุขภาพหรือไม่								
ไม่มี	79.57	84.84	72.73	73.90	87.19	74.74	84.23	80.94
มี อย่างไร	20.43	15.16	27.27	26.10	12.81	25.26	15.77	19.06
เครียด	19.54	34.24	7.28	27.97	16.42	13.98	17.95	11.41
ปวดเมื่อย	78.94	64.13	91.39	71.19	80.60	85.41	78.39	87.25
อื่น ๆ	1.52	1.63	1.32	0.84	2.99	0.61	3.66	1.34

2.4 ด้านความปลอดภัย ร้อยละ 91.15 ไม่เคยได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงาน และร้อยละ 96.36 ไม่เคยประสบเหตุการณ์ความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีเพียงร้อยละ 3.64 ที่เคยประสบเหตุการณ์ โดยผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์ส่วนใหญ่ ระบุว่าเคยโดนลักทรัพย์ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 คุณภาพชีวิตของด้านความปลอดภัยของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
ตั้งแต่เริ่มทำงานหลักที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบัน ท่านได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงานจำนวนกี่ครั้ง								
ไม่เคยได้รับบาดเจ็บจากการ ปฏิบัติงาน	91.15	97.43	79.47	91.78	95.60	95.69	95.06	89.84
เคย แต่ไม่ต้องพักรักษาตัวใน โรงพยาบาล	8.09	2.33	20.31	7.69	3.49	3.80	3.94	8.40
เคย และต้องพักรักษาตัวใน โรงพยาบาล	3.89	0.24	14.26	0.70	1.10	0.88	1.22	2.32
ในเวลางาน ท่านเคยประสบเหตุการณ์ไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินบ้างหรือไม่								
ไม่เคยประสบเหตุการณ์	96.36	99.28	99.13	87.14	99.08	98.47	98.78	98.37
เคยประสบเหตุการณ์	3.64	0.72	0.87	12.86	0.92	1.53	1.22	1.63
ลักทรัพย์	3.11	0.24	0.00	12.70	0.37	0.73	0.72	0.94
จี้/ปล้น	0.12	0.16	0.00	0.11	0.18	0.15	0.06	0.19
อื่น ๆ	0.41	0.32	0.87	0.05	0.37	0.65	0.44	0.50

2.5 ด้านสภาพแวดล้อม ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน สรุปดังนี้ มีความพึงพอใจในระดับ “มาก” ต่อบริเวณที่พักอาศัยมีไฟฟ้าใช้เพียงพอต่อความต้องการ ร้อยละ 41.61 มีน้ำประปาที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค ร้อยละ 39.73 มีสภาพของถนนที่ดีหรือมีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกต่อการเดินทาง ร้อยละ 38.62 มีความสะดวกความสะดวกในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น ร้อยละ 38.23 ตามลำดับ และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่ามีความพึงพอใจในระดับ “ปานกลาง” ต่อบริเวณที่พักอาศัยมีความปลอดภัยจากยาเสพติดและอาชญากรรม ร้อยละ 39.02 มีพื้นที่สันทนาการและสวนสาธารณะเพียงพอต่อทุกคนที่อยู่ในพื้นที่ ร้อยละ 37.91 และมีการจัดการปัญหาขยะ น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศอย่างเหมาะสม ร้อยละ 37.10 ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีน้ำประปาที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค	1.86	4.68	24.57	39.73	29.16
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	0.64	1.12	26.06	42.74	29.43
ภาคกลาง	0.87	3.67	25.52	47.90	22.03
ภาคตะวันออก	0.86	8.90	15.22	40.03	34.99
ภาคตะวันตก	2.75	1.83	20.00	35.23	40.18
ภาคเหนือ	1.68	3.21	23.94	43.07	28.10

ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1.94	4.83	36.11	34.39	22.72
ภาคใต้	4.08	4.95	23.07	38.81	29.09
2. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีไฟฟ้าใช้เพียงพอต่อความต้องการการใช้ไฟฟ้า	0.82	4.31	21.68	41.61	31.57
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	0.48	1.44	23.26	44.67	30.15
ภาคกลาง	0.70	2.62	23.43	48.25	25.00
ภาคตะวันออก	0.16	9.16	15.11	40.51	35.05
ภาคตะวันตก	2.39	2.02	17.98	33.58	44.04
ภาคเหนือ	0.44	2.41	21.68	44.60	30.88
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1.17	4.61	30.89	37.61	25.72
ภาคใต้	1.32	3.57	18.37	42.82	33.92
3. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีการจัดการปัญหาขยะ น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศ อย่างเหมาะสม	1.97	6.96	37.10	36.15	17.82
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	1.60	4.33	36.25	39.53	18.28
ภาคกลาง	1.22	4.02	33.74	45.98	15.03
ภาคตะวันออก	0.32	9.22	43.78	33.98	12.70
ภาคตะวันตก	3.49	2.57	24.22	35.05	34.68
ภาคเหนือ	1.09	4.23	38.76	33.87	22.04
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.94	8.00	38.28	35.72	15.06
ภาคใต้	3.57	10.09	32.79	35.36	18.18
4. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีความปลอดภัยจากยาเสพติดและอาชญากรรม	2.59	8.53	39.02	33.71	16.15
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	2.73	7.54	41.06	35.53	13.15
ภาคกลาง	2.80	7.52	34.479	39.51	15.38
ภาคตะวันออก	0.43	9.70	48.34	28.67	12.86
ภาคตะวันตก	5.69	5.32	28.44	29.36	31.19
ภาคเหนือ	1.31	5.47	37.15	35.47	20.58
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.44	9.22	37.44	36.44	14.44
ภาคใต้	5.14	11.22	35.05	32.98	15.61
5. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีพื้นที่สันทนาการและสวนสาธารณะเพียงพอต่อทุกคนที่อยู่ภายในพื้นที่	2.87	8.27	37.91	32.58	18.37
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	2.41	6.34	39.94	33.44	17.88
ภาคกลาง	3.67	9.62	29.02	41.78	15.91

ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ภาคตะวันออก	0.64	10.40	51.50	24.92	12.54
ภาคตะวันตก	3.85	4.59	25.50	30.46	35.60
ภาคเหนือ	1.68	5.91	37.66	34.45	20.29
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4.44	9.39	36.50	33.56	16.11
ภาคใต้	4.45	8.84	29.66	35.61	21.44
6. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีสภาพของถนนที่ดี หรือมีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกต่อการ เดินทาง	1.22	5.58	32.78	38.62	21.79
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	0.72	2.09	34.80	39.21	23.18
ภาคกลาง	2.45	3.50	25.17	48.60	20.28
ภาคตะวันออก	0.38	11.15	49.46	24.38	14.63
ภาคตะวันตก	2.39	2.75	20.37	49.91	24.59
ภาคเหนือ	0.66	2.99	25.69	45.69	24.96
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1.72	5.83	34.50	37.06	20.89
ภาคใต้	1.69	5.45	22.82	43.07	26.96
7. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีความสะดวกในการ เข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น โรงพยาบาล สถานี ตำรวจ เป็นต้น	1.16	5.33	32.85	38.23	22.43
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	0.96	1.84	35.53	37.53	24.14
ภาคกลาง	1.92	3.15	27.62	46.15	21.15
ภาคตะวันออก	0.96	11.04	49.57	25.29	13.13
ภาคตะวันตก	2.39	2.20	20.18	47.89	27.34
ภาคเหนือ	0.66	2.77	25.69	44.60	26.28
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1.39	5.83	32.72	38.06	22.00
ภาคใต้	1.00	4.83	23.70	42.51	27.96

2.6 ด้านการทำงาน ปัญหาจากการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ร้อยละ 80.98 สำหรับผู้ที่มีปัญหาส่วนใหญ่ คือ การไม่มีสวัสดิการ ร้อยละ 77.38 นอกจากนี้ พบว่า ระยะเวลาในการทำงานของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 8.47 ชั่วโมงต่อวัน เมื่อพิจารณาเป็นรายภูมิภาค พบว่า ภาคตะวันออกมีระยะเวลาทำงานสูงสุดที่ 9.18 ชั่วโมงต่อวัน รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง มีระยะเวลาทำงานที่ 8.56, 8.52, 8.42, 8.31, 8.21 และ 7.98 ชั่วโมงต่อวัน ตามลำดับ (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 คุณภาพชีวิตด้านการทำงานของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ปัญหาจากการประกอบอาชีพหลักของท่านในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่มีปัญหา	80.98	88.13	82.34	74.12	88.81	79.93	81.72	80.31
ไม่ได้รับค่าตอบแทน ตามที่ตกลงกันไว้	5.14	2.70	0.99	0.83	1.64	10.91	9.42	5.41
ได้รับค่าตอบแทนล่าช้า	3.62	2.03	0.99	1.04	0.00	10.91	3.65	3.50
ชั่วโมงการทำงานมากเกินไป	6.31	10.81	7.92	0.83	1.64	9.82	7.60	8.60
ไม่สามารถหยุดงานได้	15.90	25.68	17.82	8.07	24.59	20.73	13.68	19.11
ไม่มีสวัสดิการ	77.32	68.24	74.26	94.62	78.69	68.73	27.66	68.47
อื่น ๆ	7.66	10.14	11.88	2.48	11.48	5.09	7.90	14.33
ระยะเวลาที่ท่านทำงาน (รวมทั้งอาชีพหลักและอาชีพ เสริมทั้งหมด)(ชั่วโมง/วัน)	8.47	8.42	7.98	8.88	8.52	8.31	8.56	8.21

2.7 ด้านความพร้อมและศักยภาพ ส่วนใหญ่มีทักษะในการใช้ภาษาไทยได้ในระดับมาก ร้อยละ 28.80 แต่ไม่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นภาษาที่สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้อย่างดี ใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ และใช้อินเทอร์เน็ตและสืบค้นข้อมูล ร้อยละ 50.65, 34.03 และ 26.50 ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

เมื่อพิจารณาด้านทักษะความพร้อมของการทำงานในสาขาอาชีพ พบว่า มีทักษะในสาขาอาชีพภาคบริการ ร้อยละ 28.68 ส่วนใหญ่มีความชำนาญในงานขาย มีทักษะในสาขาอาชีพช่าง ร้อยละ 8.36 และส่วนใหญ่มีความสามารถในงานซ่อม มีทักษะในสาขาอาชีพศิลปะ ร้อยละ 7.32 ส่วนใหญ่ชำนาญในงานตัดเย็บ มีทักษะในสาขาอาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 6.84 ส่วนใหญ่มีความชำนาญในการใช้อินเทอร์เน็ตสืบค้นข้อมูล มีทักษะในสาขาอาชีพไฟฟ้า ร้อยละ 3.69 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานไฟฟ้า (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 10 ความพร้อมและศักยภาพของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

ความพร้อมและศักยภาพในการทำงาน	ไม่ สามารถ ทำได้	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ท่านใช้ภาษาไทยในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี (ภาษาไทย)	2.03	7.45	11.56	22.97	28.80	27.18
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	2.65	2.00	4.25	35.93	29.59	25.58
ภาคกลาง	1.22	4.37	7.34	17.83	42.83	26.40
ภาคตะวันออก	0.64	21.92	28.56	14.26	22.99	11.63

ความพร้อมและศักยภาพในการทำงาน	ไม่ สามารถ ทำได้	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ภาคตะวันตก	4.77	3.12	6.24	16.15	23.49	46.24
ภาคเหนือ	1.75	4.89	9.12	22.55	27.01	34.67
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.11	4.22	8.11	33.56	26.44	24.56
ภาคใต้	1.57	3.20	6.71	15.61	35.99	36.93
2. ท่านใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นภาษาที่สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี (ภาษาต่างประเทศ)	50.65	20.84	12.25	12.41	2.86	0.99
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	35.61	29.43	13.31	18.93	2.09	0.64
ภาคกลาง	52.27	29.72	11.54	4.90	0.87	0.70
ภาคตะวันออก	74.38	12.81	7.72	3.16	1.34	0.59
ภาคตะวันตก	51.56	20.55	13.03	10.83	2.57	1.47
ภาคเหนือ	51.39	17.01	15.26	13.28	2.63	0.44
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	40.28	22.33	13.28	19.00	4.28	0.83
ภาคใต้	44.83	22.07	12.98	13.17	4.64	2.32
3. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างดี (เทคโนโลยีสารสนเทศ)	26.50	21.37	17.62	21.42	8.99	4.09
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	18.52	26.30	15.80	30.31	6.90	2.17
ภาคกลาง	33.74	21.15	15.56	16.61	9.27	3.67
ภาคตะวันออก	34.41	28.46	18.65	11.95	4.72	1.82
ภาคตะวันตก	24.22	17.25	17.06	16.51	13.58	11.38
ภาคเหนือ	22.70	21.31	19.93	23.94	8.54	3.58
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	24.00	15.78	16.28	28.50	9.83	5.61
ภาคใต้	27.77	17.05	18.31	18.81	13.42	4.64
4. ท่านใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ ได้อย่างดี (เทคโนโลยีสารสนเทศ)	34.03	21.17	15.46	17.87	7.33	3.60
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	29.19	25.50	13.55	24.46	5.85	1.44
ภาคกลาง	38.64	22.55	14.51	13.11	7.87	3.32
ภาคตะวันออก	43.52	26.10	15.86	8.52	4.07	1.93
ภาคตะวันตก	35.60	17.61	9.72	12.29	9.91	14.86
ภาคเหนือ	28.25	22.63	18.83	21.16	6.28	2.41

ความพร้อมและศักยภาพในการทำงาน	ไม่ สามารถ ทำได้	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	28.67	17.44	15.17	24.83	9.44	4.44
ภาคใต้	35.55	18.75	16.24	16.18	9.72	3.57

ตารางที่ 11 ทักษะความพร้อมของการทำงานในสาขาอาชีพ กลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
สาขาอาชีพช่าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	8.36	6.09	12.24	1.07	16.88	8.76	15.78	5.64
งานไม้	38.03	36.84	34.29	20.00	41.30	36.67	43.31	27.78
งานปูน	31.38	30.26	34.29	15.00	27.17	44.17	26.41	36.67
งานอลูมิเนียม	3.86	9.21	2.86	5.00	5.43	5.00	1.76	3.33
งานหล่อ/งานแม่พิมพ์	1.86	11.84	0.00	0.00	0.00	0.83	1.41	0.00
งานซ่อม	39.36	56.58	45.71	40.00	34.78	39.17	35.56	36.67
งานสี	22.34	23.68	10.00	10.00	29.35	12.50	25.70	28.89
สาขาอาชีพไฟฟ้า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3.69	2.57	5.59	0.64	7.71	1.82	9.06	1.63
งานไฟฟ้า	63.86	59.38	65.63	83.33	83.33	56.00	57.67	73.08
งานดูแลระบบคอมพิวเตอร์	21.39	43.75	21.88	0.00	2.38	40.00	22.09	11.54
งานซ่อมบำรุงอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์	30.12	25.00	9.38	16.67	14.29	20.00	45.40	7.69
สาขาอาชีพศิลปะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	7.32	5.61	10.84	1.61	17.80	6.35	11.61	6.46
งานวาดภาพ	18.39	17.14	6.45	0.00	7.22	1.15	40.67	11.65
งานปั้น	8.66	8.57	1.61	3.33	7.22	3.45	14.83	7.77
งานออกแบบ	9.27	10.00	3.23	6.67	10.31	3.45	15.31	4.85
งานแกะสลัก	4.41	10.00	1.61	3.33	4.12	9.20	1.91	3.88
งานตัดเย็บ	60.49	61.43	72.58	76.67	68.04	62.07	46.41	67.96
งานเครื่องประดับ	12.16	20.00	32.26	10.00	12.37	8.05	4.31	14.56
งานถัก	21.88	20.00	9.68	3.33	14.43	56.32	20.10	17.48
สาขาอาชีพภาคบริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	28.68	32.88	29.55	11.15	38.53	28.76	32.78	37.55
งานวาดแผนไทย	5.39	2.93	2.37	3.37	4.29	2.54	14.58	1.84
งานแม่บ้าน	30.58	22.44	27.81	26.92	32.86	37.56	27.46	35.89

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
งานประกอบอาหาร	39.88	42.93	58.58	35.10	50.00	34.26	26.27	47.75
งานต้อนรับ	7.75	8.05	4.14	1.92	4.76	5.58	14.24	6.68
งานขาย	58.64	69.02	43.79	62.50	57.62	53.55	56.61	60.10
งานรักษาความปลอดภัย	2.98	1.95	1.18	0.48	2.86	1.02	7.63	1.84
งานดูแลผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย	0.35	0.98	0.00	0.48	0.48	0.25	0.17	0.17
สาขาอาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	6.84	5.05	10.31	0.48	18.72	3.28	11.67	7.96
การใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้น ข้อมูล	96.26	96.83	88.14	55.56	99.02	97.78	98.57	96.06
งานเขียนโปรแกรม	1.63	1.59	1.69	33.33	0.00	0.00	1.90	0.79
งานตัดต่อวิดีโอ	3.58	3.17	5.08	0.00	0.98	2.22	7.14	0.00
กราฟฟิคดีไซน์	1.30	3.17	1.69	11.11	0.00	0.00	1.43	0.79

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อม พบว่า มีความพร้อมและศักยภาพในการทำงาน โดยเฉลี่ยในระดับ “มาก” ที่คะแนนเฉลี่ย 2.95 โดยที่มีความพร้อมและศักยภาพด้านการใช้ภาษาไทยในระดับ “มาก” ที่คะแนนเฉลี่ย 4.51 สำหรับด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล ด้านการใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ และด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ ที่คะแนนเฉลี่ย 2.77, 2.54 และ 1.99 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลศักยภาพและความพร้อมของแรงงานนอกระบบจำแนกตามภูมิภาค พบว่า ทุกภูมิภาคมีความพร้อมและศักยภาพในการทำงานในระดับ “ปานกลาง” ภูมิภาคที่มีความพร้อมและศักยภาพในการทำงานสูงสุด ได้แก่ ภาคตะวันตก 2.87 คะแนน รองลงมา ได้แก่ ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3.15 คะแนน ภาคใต้ และกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่ากันที่ 3.21 คะแนน ภาคเหนือ 3.05 คะแนน ภาคกลาง 2.87 คะแนน และภาคตะวันออก 2.39 คะแนน ตามลำดับ (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (คะแนน)

กลุ่มอาชีพ/ภูมิภาค	ท่านใช้ภาษาไทย ในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี (ภาษาไทย)	ท่านใช้ ภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นภาษาที่ สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี	ท่านใช้ อินเทอร์เน็ตใน การสืบค้นข้อมูล ได้อย่างดี (เทคโนโลยี สารสนเทศ)	ท่านใช้โปรแกรม/ แอปพลิเคชันเพื่อ เป็นช่องทางใน การสร้างรายได้ ได้อย่างดี	ระดับความ คิดเห็น
พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย	4.51	1.99	2.77	2.54	2.95
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	4.65	2.24	2.87	2.57	3.08
ภาคกลาง	4.76	1.74	2.58	2.39	2.87
ภาคตะวันออก	3.72	1.46	2.30	2.09	2.39
ภาคตะวันตก	4.89	1.97	3.12	2.88	3.21

กลุ่มอาชีพ/ภูมิภาค	ท่านใช้ภาษาไทย ในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี (ภาษาไทย)	ท่านใช้ ภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นภาษาที่ สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี	ท่านใช้ อินเทอร์เน็ตใน การสืบค้นข้อมูล ได้อย่างดี (เทคโนโลยี สารสนเทศ)	ท่านใช้โปรแกรม/ แอปพลิเคชันเพื่อ เป็นช่องทางใน การสร้างรายได้ ได้อย่างดี	ระดับความ คิดเห็น
ภาคเหนือ	4.72	2.00	2.85	2.62	3.05
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4.50	2.27	3.01	2.82	3.15
ภาคใต้	4.92	2.18	2.87	2.56	3.13

หมายเหตุ : คะแนนระดับความคิดเห็นเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่างมีค่าอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 3.34 – 5.00 หมายถึง แรงงานนอกระบบมีความพร้อมมาก ช่วงคะแนนระหว่าง 1.67 – 3.33 หมายถึง แรงงานนอกระบบมีความพร้อมปานกลาง ช่วงคะแนนระหว่าง 1.00 – 1.66 หมายถึง แรงงานนอกระบบมีความพร้อมน้อย

2.8 ด้านอื่น ๆ พบว่า ใน 1 วันทำงาน มีเวลางานโดยเฉลี่ย 8.41 ชั่วโมง อีก 7.75 ชั่วโมง เป็นเวลาพักผ่อน/นอน ซึ่งเกือบจะทั้งหมด ร้อยละ 89.31 มีเวลาสำหรับพักผ่อนหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการทำงาน ร้อยละ 89.67 ระบุว่ามีความเหมาะสมและเพียงพอ ร้อยละ 95.73 ไม่เคยโดนดูถูกหรือไม่ได้รับการยอมรับจากการทำงาน และร้อยละ 33.23 มองว่าความสำเร็จในชีวิตการทำงานในอนาคตคือมีรายได้เพิ่มขึ้น และร้อยละ 44.19 ระบุว่าไม่ได้ตั้งเป้าหมายความสำเร็จในชีวิตการทำงาน (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 คุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ ของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ใน 24 ชั่วโมงของวันทำงาน ท่านแบ่งสัดส่วนระหว่างเวลางานกับเวลาส่วนตัวและเวลาอื่น ๆ อย่างไร								
เวลางาน	8.41	8.39	7.96	8.84	8.54	8.17	8.33	8.20
เวลาพักผ่อน/นอน	7.75	8.17	7.91	7.43	8.30	7.75	7.33	7.90
เวลาส่วนตัว	5.31	5.10	5.47	6.02	5.37	5.17	5.15	4.94
เวลาอื่น ๆ	3.53	3.71	3.48	2.99	3.52	3.74	3.82	3.45
ท่านมีเวลาพักผ่อนหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการทำงาน (ตามที่ท่านแบ่งสัดส่วนไว้แล้ว) หรือไม่								
มี	89.31	92.12	94.64	84.45	70.91	97.34	90.78	88.42
ไม่มี	10.69	7.88	5.36	15.55	29.09	2.66	9.22	11.58
งานที่ท่านทำ มีเวลาเหมาะสมและเพียงพอระหว่างเวลางานกับเวลาส่วนตัว								
เหมาะสมเพียงพอ	89.67	93.95	97.12	84.04	70.69	97.47	86.15	93.55
ไม่เหมาะสมเพียงพอ	10.33	6.05	2.88	15.96	29.31	2.53	13.85	6.45
ท่านเคยโดนดูถูก/ไม่ได้รับการยอมรับจากการทำงานหรือไม่								
ไม่เคย	95.73	97.28	96.95	95.35	97.53	95.65	94.83	94.95
เคย	4.27	2.72	3.05	4.65	2.47	4.35	5.17	5.05
อะไรคือความสำเร็จในชีวิตการทำงานในอนาคตท่าน								
ไม่ได้ตั้งเป้าหมาย	44.19	56.11	36.14	40.65	65.46	39.32	42.13	41.21
รายได้เพิ่มขึ้น	33.23	23.51	36.49	37.05	19.73	40.94	32.75	33.65

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
เป็นเจ้าของกิจการ	1.93	2.64	1.25	0.79	1.33	2.28	2.27	2.46
ขยายกิจการ	4.00	1.65	12.70	3.21	2.85	2.58	4.43	4.73
ได้รับการยอมรับ/ยกย่อง	0.37	0.50	0.54	0.00	0.00	0.52	0.41	0.57
มีบ้าน/มีรถ	2.66	1.73	1.61	6.31	1.33	1.77	1.52	2.08
หมดภาระหนี้สิน	9.30	8.99	7.16	10.59	7.02	8.62	10.08	9.33
บุตรหลานสำเร็จการศึกษา	4.08	4.70	3.94	0.90	2.09	3.61	6.24	5.92
อื่น ๆ	0.25	0.17	0.18	0.51	0.19	0.37	0.17	0.06

3. การได้รับการคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม

ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.16 ไม่ได้ได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ร้อยละ 72.62 ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ สำหรับความคุ้มครองจากกองทุนที่ดำเนินการโดยภาคเอกชนนั้น ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ได้เป็นสมาชิก ร้อยละ 76.59 และร้อยละ 92.26 ตอบว่าไม่ได้เป็นสมาชิก กลุ่มอาชีพต่าง ๆ กลุ่มใดเลย (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 การได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ								
ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ที่ท่านได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่ได้รับความคุ้มครอง	54.16	42.02	33.04	85.05	71.38	42.41	46.61	47.84
ผู้ประกันตน ม.39	4.27	11.95	5.59	1.18	3.12	3.80	3.56	3.01
ผู้ประกันตน ม.40	11.18	14.84	9.97	1.29	3.67	17.37	16.50	11.60
เบี้ยความพิการ	0.70	0.64	0.52	0.16	0.92	1.09	1.00	0.69
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	11.61	16.36	20.98	8.68	6.06	17.59	6.94	9.97
เบี้ยสวัสดิการแห่งรัฐ	23.54	18.93	43.36	5.41	17.06	27.23	31.28	31.54
กองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐที่ท่านเป็นสมาชิก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่ได้เป็นสมาชิก	72.62	83.48	71.33	88.85	76.15	46.64	62.94	77.62
กองทุนหมู่บ้าน	25.98	15.40	27.97	10.08	22.39	52.26	35.33	20.25
การทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)	1.49	0.48	1.57	0.32	1.83	2.26	2.33	1.88
กองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำ ที่บ้าน	0.27	0.16	0.00	0.05	0.37	0.29	0.50	0.38

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการด้วยตนเอง/รวมกลุ่มดำเนินการ								
กองทุนที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน ที่ท่านเป็นสมาชิก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่ได้เป็นสมาชิก	76.59	88.77	81.12	77.76	78.53	59.93	73.22	81.50
การทำประกันชีวิต	14.42	7.06	11.54	19.99	11.38	24.67	15.72	5.45
กลุ่มสัจจะออมทรัพย์	10.07	5.05	8.04	2.30	10.83	18.54	13.11	12.85
การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพต่าง ๆ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่ได้เป็นสมาชิก	92.26	98.32	92.48	97.37	92.66	86.79	88.39	90.41
OTOP	1.46	0.48	2.80	0.96	1.10	2.04	1.61	1.76
วิสาหกิจชุมชน	1.72	0.32	2.10	0.38	2.02	3.94	1.78	2.19
กลุ่มเกษตรกรปลูกพืช	4.02	0.64	3.67	0.75	3.12	8.25	6.89	4.08
กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์	1.00	0.08	0.17	0.11	0.55	0.95	2.50	1.57
กลุ่มเกษตรกรทำประมงน้ำจืด	0.13	0.00	0.17	0.05	0.37	0.15	0.22	0.13
กลุ่มเกษตรกรทำประมงทะเล	0.22	0.08	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.19
กลุ่มเกษตรกรเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	0.17	0.08	0.00	0.11	0.18	0.15	0.28	0.25

4. ปัญหาด้านแรงงาน

พบว่า ร้อยละ 75.32 ของกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอยที่สำรวจไม่มีปัญหาด้านแรงงาน สำหรับคนที่ตอบว่ามีปัญหาด้านแรงงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 48.69 รองลงมา ได้แก่ ค่าตอบแทน ร้อยละ 44.01 ขาดทักษะฝีมือทั่วไป ร้อยละ 23.74 ไม่รู้สิทธิด้านกฎหมาย ร้อยละ 20.99 และขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ร้อยละ 10.95 ตามลำดับ (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ปัญหาด้านแรงงานของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ปัญหาด้านแรงงานของท่านในปัจจุบัน								
ไม่มีปัญหา	75.32	82.76	70.63	76.90	89.91	69.20	71.00	74.48
ไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง	48.69	22.79	54.76	34.80	29.09	65.17	58.24	47.91
ขาดทักษะฝีมือทั่วไป	23.74	28.37	29.17	8.35	18.18	31.28	25.67	25.80
ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรม	10.95	20.00	8.33	2.09	9.09	10.19	14.37	13.27
ปัญหาด้านการรวมกลุ่มอาชีพ	10.32	14.88	14.88	1.86	5.45	6.40	12.45	16.95
ไม่มีความปลอดภัยในการทำงาน	5.27	2.79	5.95	0.46	5.45	9.00	6.70	5.65
ไม่รู้สิทธิด้านกฎหมาย	20.99	43.72	8.93	47.10	9.09	6.87	11.30	14.99
สภาพแวดล้อมในการทำงาน	6.49	8.37	5.36	1.16	12.73	7.58	9.00	6.39
ค่าตอบแทน	44.01	30.70	35.12	80.74	41.82	38.39	38.51	28.99

5. ความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐ

ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.23 ไม่เคยใช้บริการหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน สำหรับผู้ที่เคยใช้บริการส่วนใหญ่ใช้บริการสำนักงานประกันสังคมจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด/ศูนย์บริการร่วมกระทรวงแรงงาน ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด และสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ตามลำดับ (ตารางที่ 16)

สำหรับความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ 5 ลำดับแรก ต้องการความช่วยเหลือด้านทุนในการประกอบอาชีพมากที่สุด ร้อยละ 78.95 รองลงมา ได้แก่ ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น/เป็นธรรม ความต่อเนื่องในการทำงาน ให้ข้อมูลข่าวสารด้านแรงงาน และอาชีพเสริม ร้อยละ 72.45 , 72.36 , 70.17 และ 69.37 ตามลำดับ (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 16 การใช้บริการหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานที่ท่านเคยใช้บริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่เคยใช้บริการ	69.23	72.65	77.27	67.90	89.17	67.15	62.44	67.84
สำนักงานแรงงาน จังหวัด/ศูนย์บริการร่วม กระทรวงแรงงาน	30.85	13.20	38.46	14.36	20.34	50.67	28.25	47.17
สำนักงานจัดหางาน จังหวัด/ศูนย์ข่าว	36.99	12.02	33.08	66.44	33.90	21.78	43.93	24.76
สำนักงานสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงาน จังหวัด/ศูนย์ความ ปลอดภัยในการทำงาน	16.37	4.99	7.69	0.83	11.86	12.67	43.20	12.67
สำนักงานประกันสังคม จังหวัด/ศูนย์ฟื้นฟู สมรรถภาพคนงาน	56.36	52.79	55.38	77.46	54.24	46.22	57.84	41.52
ศูนย์/สถาบันพัฒนา ฝีมือแรงงานจังหวัด/ภาค	26.70	37.54	16.92	17.86	18.64	24.89	19.53	44.25

ตารางที่ 17 ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

ความต้องการความช่วยเหลือ จากภาครัฐ		รวม	ภูมิภาค						
			กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
1. ต้องการหางานทำใน ประเทศ	ต้องการ	59.35	48.18	61.01	43.05	69.48	59.49	79.05	58.67
	ไม่ต้องการ	40.65	51.82	38.99	56.95	30.52	40.51	20.95	41.33
2. ต้องการหางานทำใน ต่างประเทศ	ต้องการ	42.92	34.18	36.74	32.33	62.37	41.60	65.63	33.43
	ไม่ต้องการ	57.08	65.82	63.26	67.67	37.63	58.40	34.38	66.57
3. ต้องการอาชีพเสริม	ต้องการ	69.37	56.19	73.11	45.27	78.85	81.25	89.39	68.25
	ไม่ต้องการ	30.63	43.81	26.89	54.73	21.15	18.75	10.61	31.75
4. ต้องการพัฒนาฝีมือ ทั่วไป	ต้องการ	67.72	56.55	70.68	43.91	76.97	78.81	88.58	65.32
	ไม่ต้องการ	32.28	43.45	29.32	56.09	23.03	21.19	11.42	34.68
5. ต้องการพัฒนาทักษะ ฝีมือด้านเทคโนโลยีและ นวัตกรรม	ต้องการ	65.39	52.99	67.58	42.87	74.27	76.49	86.51	63.17
	ไม่ต้องการ	34.61	47.01	32.42	57.13	25.73	23.51	13.49	36.83
6. ต้องการการรวมกลุ่ม อาชีพ	ต้องการ	66.13	52.03	69.30	43.79	79.29	77.11	84.93	65.38
	ไม่ต้องการ	33.87	47.97	30.70	56.21	20.71	22.89	15.07	34.62
7. ต้องการคุ้มครอง ความปลอดภัยในการ ทำงาน	ต้องการ	67.92	55.98	71.52	45.61	80.67	79.15	87.42	65.15
	ไม่ต้องการ	32.08	44.02	28.48	54.39	19.33	20.85	12.58	34.85
8. ต้องการความรู้ด้าน กฎหมาย	ต้องการ	68.66	58.87	70.54	46.81	82.16	80.13	86.78	65.50
	ไม่ต้องการ	31.34	41.13	29.46	53.19	17.84	19.87	13.22	34.50
9. แก้ไขสภาพแวดล้อม ในสถานที่ทำงาน	ต้องการ	66.68	53.63	68.60	46.02	78.83	76.46	86.10	65.19
	ไม่ต้องการ	33.32	46.37	31.40	53.98	21.17	23.54	13.90	34.81
10. ค่าตอบแทน เพิ่มขึ้น/เป็นธรรม	ต้องการ	72.45	56.61	73.09	64.78	80.92	81.84	88.52	67.62
	ไม่ต้องการ	27.55	43.39	26.91	35.22	19.08	18.16	11.48	32.38
11. ให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านแรงงาน	ต้องการ	70.17	59.42	72.63	47.81	81.04	83.30	87.42	68.53
	ไม่ต้องการ	29.83	40.58	27.37	52.19	18.96	16.70	12.58	31.47
12. ทุนในการประกอบ อาชีพ	ต้องการ	78.95	65.20	79.00	66.82	87.60	88.49	91.33	81.06
	ไม่ต้องการ	21.05	34.80	21.00	33.18	12.40	11.51	8.67	18.94
13. ความต่อเนื่องในการ ทำงาน	ต้องการ	72.36	58.14	72.79	54.38	83.92	83.16	90.65	70.11
	ไม่ต้องการ	27.64	41.86	27.21	45.62	16.08	16.84	9.35	29.89
14. สนับสนุนอาชีพ เกษตรกรรม	ต้องการ	68.53	51.75	64.19	46.68	78.41	82.17	88.77	68.96
	ไม่ต้องการ	31.47	48.25	35.81	53.32	21.59	17.83	11.23	31.04

6. การมีสวัสดิการและรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย

กลุ่มแรงงานที่ได้รับสวัสดิการจะมีความแตกต่างของจำนวนแรงงานที่มีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายกับจำนวนแรงงานที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายในจำนวนที่น้อยกว่ากลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับสวัสดิการอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ กลุ่มแรงงานที่ได้รับสวัสดิการมีรายได้เพียงพอ ร้อยละ 40.02 และมีรายได้ไม่เพียงพอ ร้อยละ 59.98 ผลต่างติดลบร้อยละ 19.96 กลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับสวัสดิการมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย ร้อยละ 19.35 รายได้ไม่เพียงพอ ร้อยละ 80.65 ผลต่างติดลบมากกว่าถึงร้อยละ 61.30 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่แรงงานนอกระบบไม่ได้รับสวัสดิการยังเป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำให้เกิดขึ้นในกลุ่มที่ไม่ได้รับสวัสดิการด้วยตนเอง หากจัดลำดับเป็นรายภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่มีปัญหาไม่ได้รับสวัสดิการและมีผลต่างของรายได้เพียงพอติดลบสูงสุด ได้แก่ ภาคตะวันออก รองลงมา คือ ภาคใต้ ภาคตะวันตก กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคกลาง โดยมีผลต่างร้อยละ 93.88, 52.56, 50.00, 44.56, 44.54, 40.74 และ 22.66 ตามลำดับ (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 การมีสวัสดิการและปัจจัยด้านรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

กลุ่มอาชีพ/ภูมิภาค	ได้รับสวัสดิการ			ไม่ได้รับสวัสดิการ		
	รายได้ เพียงพอ (1)	รายได้ไม่ เพียงพอ (2)	ผลต่าง (1)-(2)	รายได้ เพียงพอ (1)	รายได้ไม่ เพียงพอ (2)	ผลต่าง (1)-(2)
พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย	40.02	59.98	-19.96	19.35	80.65	-61.30
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	57.94	42.06	15.88	27.72	72.28	-44.56
ภาคกลาง	50.91	49.09	1.82	38.67	61.33	-22.66
ภาคตะวันออก	22.43	77.57	-55.14	3.06	96.94	-93.88
ภาคตะวันตก	58.95	41.05	17.90	25.00	75.00	-50.00
ภาคเหนือ	38.44	61.56	-23.12	29.63	70.37	-40.74
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	33.03	66.97	-33.94	27.73	72.27	-44.54
ภาคใต้	41.59	58.41	-16.82	23.72	76.28	-52.56

7. ผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย

7.1 ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย ปี 2564

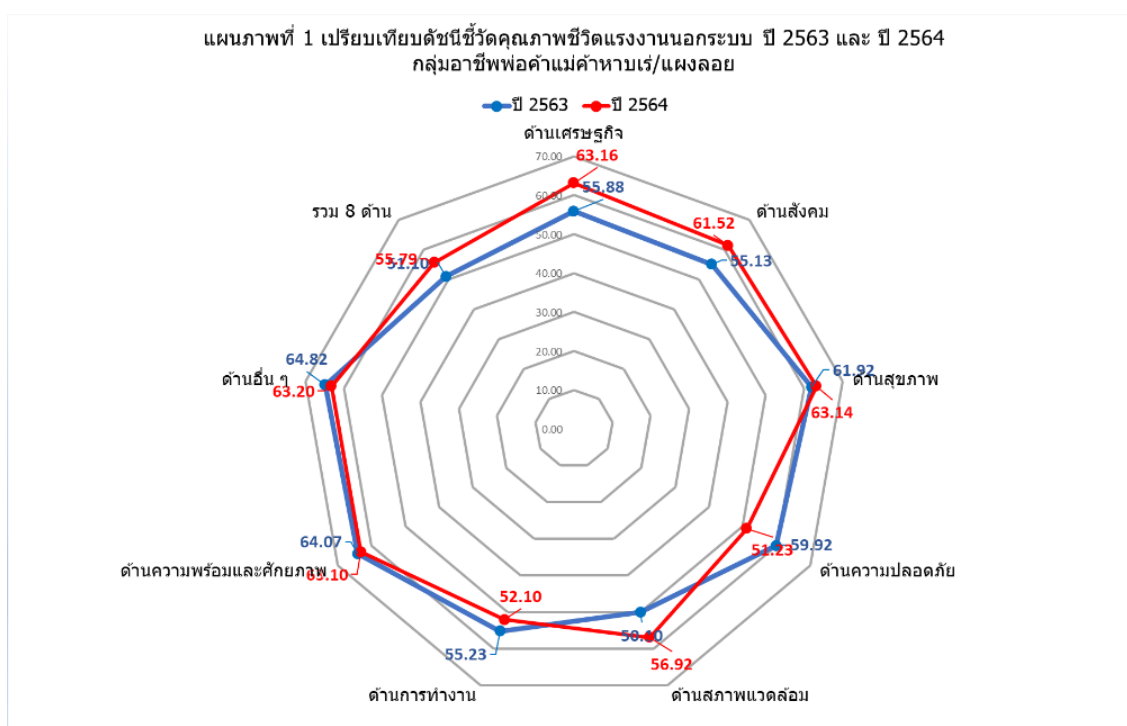
ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิต 8 ด้านของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอยอยู่ที่ 55.79 เมื่อพิจารณา รายภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่มีดัชนีคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้าน สูงสุด ได้แก่ ภาคตะวันตก 59.28 รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 53.38 ภาคกลาง 52.01 ภาคใต้ 51.38 ภาคเหนือ 49.93 กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 48.23 และภาคตะวันออก 32.99 ตามลำดับ (ตารางที่ 19)

เมื่อพิจารณาดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน พบว่า มีคะแนนด้านอื่นๆ มากที่สุด 63.20 คะแนน รองลงมาด้านเศรษฐกิจ 63.16 คะแนน ด้านสุขภาพ 63.14 คะแนน ด้านความพร้อมและศักยภาพ 63.10 คะแนน ด้านสังคม 61.52 คะแนน ด้านสภาพแวดล้อม 56.92 คะแนน ด้านการทำงาน 52.10 คะแนน และให้คะแนน ด้านความปลอดภัยน้อยที่สุด 51.23 คะแนน ตามลำดับ โดยให้น้ำหนักกับด้านการทำงานมากที่สุด ร้อยละ 26.32

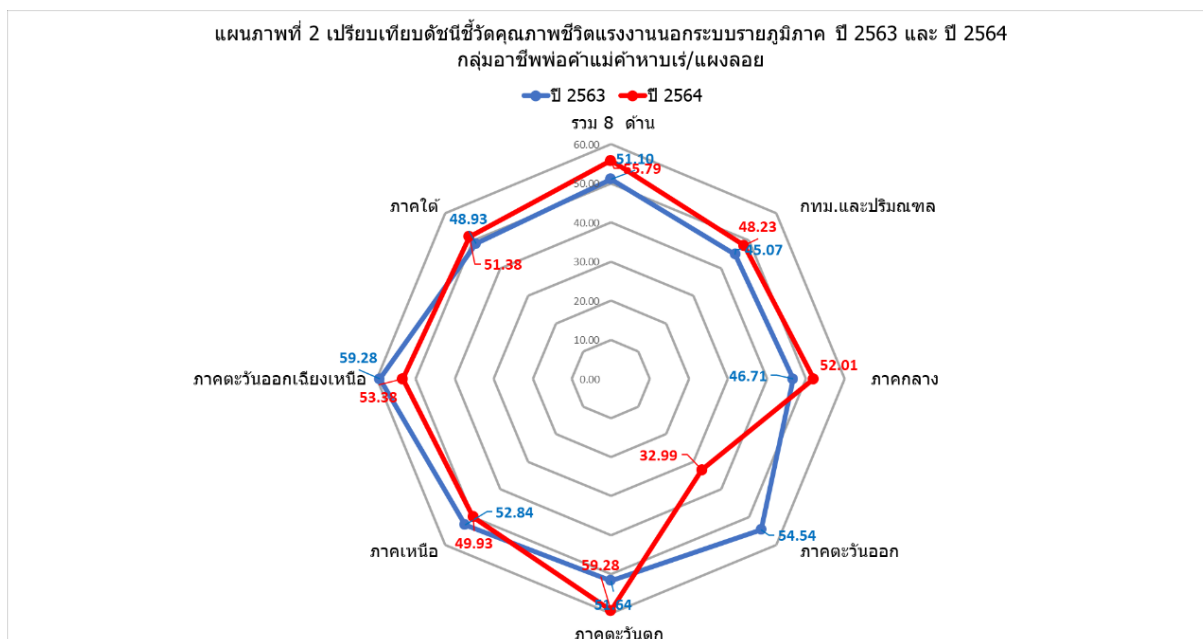
รองลงมาคือ ด้านความปลอดภัย ร้อยละ 22.26 ด้านสภาพแวดล้อม ร้อยละ 12.78 คุณภาพชีวิตด้านสังคม ร้อยละ 10.15 ด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 8.29 ด้านสุขภาพ ร้อยละ 7.42 ด้านอื่นๆ ร้อยละ 6.63 และให้น้ำหนักน้อยที่สุดด้านความพร้อมและศักยภาพ ร้อยละ 6.14 ตามลำดับ (ตารางที่ 20)

7.2 เปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย ปี 2563 และปี 2564

เมื่อเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย ระหว่างปี 2563 และ 2564 พบว่าคุณภาพชีวิตในภาพรวมปี 2564 ที่ 55.79 คะแนน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ซึ่งอยู่ที่ 51.10 คะแนน โดยที่ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบด้านที่ดีขึ้น ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ สำหรับดัชนี ที่ลดลง ได้แก่ ด้านอื่น ๆ ด้านความพร้อมและศักยภาพ ด้านการทำงาน และด้านความปลอดภัย ตามลำดับ (แผนภาพที่ 1)

เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตในภาพรวมเป็นรายภูมิภาคเปรียบเทียบระหว่างปี 2563 และ 2564 พบว่าแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพพ่อค้า/แม่ค้าหาบเร่/แผงลอยที่มีคุณภาพชีวิตในปี 2564 ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 ได้แก่ ภาคตะวันตก 59.28 คะแนน ภาคกลาง 52.01 คะแนน และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 48.23 คะแนน ตามลำดับ สำหรับภูมิภาคที่มีคุณภาพชีวิตลดลง ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 53.38 คะแนน ภาคใต้ 51.38 คะแนน ภาคเหนือ 49.93 คะแนน และภาคตะวันออก 32.99 คะแนน ตามลำดับ (แผนภาพที่ 2)

ตารางที่ 19 ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้าน ของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค (คะแนน)

ปีที่สำรวจ	ปี 2563	ปี 2564
ดัชนีคุณภาพชีวิต รวม 8 ด้าน	51.10	55.79
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	45.07	48.23
ภาคกลาง	46.71	52.01
ภาคตะวันออก	54.54	32.99
ภาคตะวันตก	51.64	59.28
ภาคเหนือ	52.84	49.93
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	59.28	53.38
ภาคใต้	48.93	51.38

ตารางที่ 20 ค่าน้ำหนักและค่าดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน ของกลุ่มอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย จำแนกตามภูมิภาค

ปีที่สำรวจ	ปี 2563		ปี 2564	
ดัชนีคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน/ภูมิภาค	คะแนน	น้ำหนัก (ร้อยละ)	คะแนน	น้ำหนัก (ร้อยละ)
ด้านเศรษฐกิจ	55.88	10.63	63.16	8.29
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	42.56	13.22	52.68	8.56
ภาคกลาง	46.06	12.80	54.64	8.84
ภาคตะวันออก	53.20	10.27	39.87	5.17
ภาคตะวันตก	47.02	12.99	63.49	6.98
ภาคเหนือ	49.74	6.44	50.43	8.03
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	56.94	8.52	54.64	7.09
ภาคใต้	53.79	8.59	47.39	9.19

ปีที่สำรวจ	ปี 2563		ปี 2564	
ดัชนีคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน/ภูมิภาค	คะแนน	น้ำหนัก (ร้อยละ)	คะแนน	น้ำหนัก (ร้อยละ)
ด้านสังคม	55.13	22.69	61.52	10.15
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	37.21	5.43	47.67	12.80
ภาคกลาง	48.78	23.05	53.01	10.73
ภาคตะวันออก	57.21	7.16	33.04	12.69
ภาคตะวันตก	50.04	5.66	62.79	21.11
ภาคเหนือ	49.69	10.39	55.75	24.94
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	58.57	7.55	56.65	6.36
ภาคใต้	48.09	21.99	55.59	23.33
ด้านสุขภาพ	61.92	7.69	63.14	7.42
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	38.21	6.95	53.08	7.64
ภาคกลาง	44.52	7.33	51.37	21.26
ภาคตะวันออก	55.65	8.08	36.45	8.71
ภาคตะวันตก	47.62	8.08	61.13	11.97
ภาคเหนือ	50.57	12.83	52.88	21.29
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	53.43	13.11	53.11	10.01
ภาคใต้	50.07	10.50	46.60	10.75
ด้านความปลอดภัย	59.92	8.69	51.23	22.26
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	39.18	8.05	49.11	25.96
ภาคกลาง	45.71	10.60	56.51	7.07
ภาคตะวันออก	58.58	6.23	32.80	20.64
ภาคตะวันตก	47.15	10.12	63.09	7.92
ภาคเหนือ	49.91	8.69	49.34	10.33
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	56.01	10.45	56.81	5.87
ภาคใต้	47.75	13.42	47.00	7.06
ด้านสภาพแวดล้อม	50.10	13.31	56.92	12.78
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	46.34	22.98	54.43	6.37
ภาคกลาง	44.90	5.77	53.56	12.84
ภาคตะวันออก	58.12	26.57	40.16	4.65
ภาคตะวันตก	53.71	22.95	63.96	5.76
ภาคเหนือ	50.42	6.95	49.83	8.95
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	62.64	24.20	53.13	27.05
ภาคใต้	59.74	6.04	47.38	7.59
ด้านการทำางาน	55.23	24.11	52.10	26.32
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	49.08	26.82	46.98	21.31
ภาคกลาง	49.59	25.67	48.77	24.87

ปีที่สำรวจ	ปี 2563		ปี 2564	
ดัชนีคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน/ภูมิภาค	คะแนน	น้ำหนัก (ร้อยละ)	คะแนน	น้ำหนัก (ร้อยละ)
ภาคตะวันออก	54.46	23.23	32.59	35.47
ภาคตะวันตก	56.43	26.95	62.63	30.57
ภาคเหนือ	55.09	21.57	50.25	7.34
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	60.33	23.40	55.38	23.50
ภาคใต้	47.76	25.44	52.67	21.04
ด้านความพร้อมและศักยภาพ	64.07	6.74	63.10	6.14
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	37.37	5.94	54.70	6.90
ภาคกลาง	44.68	6.32	55.63	7.85
ภาคตะวันออก	58.50	5.79	39.56	5.76
ภาคตะวันตก	50.36	6.21	64.37	6.26
ภาคเหนือ	49.95	7.78	50.20	6.82
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	59.66	6.13	53.87	7.88
ภาคใต้	55.46	7.46	47.17	8.33
ด้านอื่น ๆ	64.82	6.14	63.20	6.63
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	40.83	10.62	48.48	10.46
ภาคกลาง	45.42	8.45	56.66	6.55
ภาคตะวันออก	52.47	12.66	37.90	6.93
ภาคตะวันตก	49.63	7.04	62.18	9.44
ภาคเหนือ	56.84	25.35	48.36	12.31
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	59.64	6.65	50.95	12.23
ภาคใต้	58.93	6.57	47.82	12.71

บรรณานุกรม

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน และสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2562). รายงานฉบับสมบูรณ์ (FINAL REPORT) โครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบและสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562.

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. รายงานผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบและสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564.

